

Mejla, chatta, dejta: hur svenskan tar in engelska ord

Berättelse

Ord på resa

Om du lyssnar på svenska en stund hör du snart en del ord som känns igen från engelskan. Vi mejlar varandra, vi chattar i mobilen och vi streamar en serie på kvällen. Ett ord som svenskan har tagit in från ett annat språk kallas ett låneord, och engelska låneord är mycket vanliga i vardagssvenskan i dag. För dig som lär dig svenska kan det vara en hjälp, eftersom många av orden redan känns bekanta.

Ny stavning på svenskt vis

Enligt Institutet för språk och folkminnen (Isof) anpassas engelska ord ofta till svenskan. Det gäller både stavningen, böjningen och uttalet. Men Isof påpekar också att det inte alltid är lätt, och att det kan variera från ord till ord. En vanlig ändring i stavningen är att engelskans “i” blir ett “j” i svenskan. Då blir engelskans “mail” till “mejll”, “timing” till “tajming” och “website” till “webbsajt”. Stavningen blir på så sätt mer svensk och lättare att läsa för den som är van vid svenska bokstäver.

När ord ska böjas

En stor del av att ta in ett ord är att kunna böja det. När ett engelskt ord blir ett verb i svenskan får det oftast ändelsen -a. Sedan böjs det som ett vanligt verb i den största verbgruppen, alltså grupp 1: chatta, chattar, chattade, har chattat. På precis samma sätt böjer man mejla, dejta och streama. Ett substantiv får i stället ett svenskt genus, alltså en eller ett, och en svensk böjning. Man säger en sajt, sajten, flera sajter, och man säger ett mejl, mejlet, flera mejl. När ordet väl har fått sin svenska form fungerar det som vilket annat svenskt ord som helst.

Var hittar man rätt stavning?

Hur vet man då vilken stavning som rekommenderas? Ett bra ställe är SAOL, alltså Svenska Akademiens ordlista, som man kan söka i gratis på svenska.se. Där hittar man till exempel formerna “mejl” och “mejla”, men däremot inte stavningarna “mail” och “maila”. Samtidigt är det vanligt att flera former finns i bruk samtidigt, till exempel mejl, mail och e-post. Det betyder att det som rekommenderas och det som många människor faktiskt skriver inte alltid är samma sak. Stavningen kan dessutom ändras över tid och se lite olika ut i olika upplagor av SAOL, så det är klokt att slå upp ordet på svenska.se om man är osäker.

Inget nytt under solen

Det är lätt att tro att engelska låneord är något helt nytt, men så är det inte. Redan under industrialiseringen på 1800-talet kom många ord in i svenskan. Det var ord knutna till teknik, sport, politik och arbetsmarknad. Ord som “strejk” och “jobb” kom in under den tiden, och i dag känns de helt svenska. Isof har också en ordlista med engelska ord och svenska alternativ. Ibland finns det

redan ett etablerat svenskt ord, som “frilans” för engelskans “freelance”. Ibland finns det i stället en försvenskad form, som “ dejt” för “date”.

Ett språk i förändring

Ibland hör man i debatten att engelska låneord skulle vara ett “hot” mot svenskan. Det är dock en åsikt, inte ett faktum. Isof och Språkrådet har gjort undersökningar om vad människor tycker om engelska ord, men hur man känner inför saken är något annat än hur språket faktiskt fungerar. Det man säkert kan säga är att språk förändras över tid. De tar in nya ord, ger dem nya former och anpassar dem efter hand. Att svenskan lånar ord från engelskan, och anpassar dem med svensk stavning och böjning, är ett tecken på att språket lever och används varje dag.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
låneord	ett ord som svenskan har tagit in från ett annat språk
vardagssvenska	det vanliga språket man talar i vardagen
anpassa	ändra något så att det passar bättre
stavning	hur man skriver ett ord, bokstav för bokstav
böja	ändra ett ord, t.ex. chattar, chattade
ändelse	den del man lägger till i slutet av ett ord, t.ex. -a
genus	om ett substantiv tar “en” eller “ett”
rekommendera	föreslå vad som är bäst att göra
i bruk	som används av människor
försvenskad	ändrad så att den passar in i svenskan
etablerad	sedan länge känd och använd
åsikt	vad någon tycker; inte samma sak som ett faktum
förändras	bli annorlunda med tiden

Läsförståelsefrågor

1. Vad är ett låneord enligt texten?
 1. Ett ord som man inte får använda.
 2. Ett ord som svenskan har tagit in från ett annat språk.
 3. Ett ord som bara finns i ordlistor.
2. Vad säger Isof om hur engelska ord tas in i svenskan?
 1. De anpassas ofta i stavning, böjning och uttal, men det är inte alltid lätt.
 2. De får aldrig ändras på något sätt.
 3. De byts alltid ut mot helt nya svenska ord.
3. Vilken vanlig ändring i stavningen beskriver texten?
 1. Alla ord får ett "k" på slutet.
 2. Engelskans "i" blir ett "j", t.ex. "mail" till "mejl".
 3. Ordet skrivs alltid med stor bokstav.
4. Vad händer oftast när ett engelskt ord blir ett verb i svenskan?
 1. Det får ändelsen -a och böjs som ett grupp 1-verb.
 2. Det kan inte böjas alls.
 3. Det får alltid ett -s.
5. Vad menas med att ett substantiv får ett svenskt genus?
 1. Att det får en stor bokstav.
 2. Att det tar "en" eller "ett", t.ex. en sajt och ett mejl.
 3. Att det inte kan stå i plural.
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. I SAOL på svenska.se hittar man formerna "mejl" och "mejla".
 2. Engelska låneord är något helt nytt i svenskan.
 3. De flesta i Sverige använder fler engelska ord än svenska ord.
7. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Orden "strejk" och "jobb" kom in under 1800-talet.
 2. Det som SAOL rekommenderar är alltid exakt det som alla skriver.
 3. Isof har en ordlista med engelska ord och svenska alternativ.
8. Förklara med egna ord vad det betyder att ett engelskt ord blir "anpassat" till svenskan. Ge gärna ett exempel.
9. Texten säger att det som rekommenderas och det som många faktiskt skriver "inte alltid är samma sak". Vad menar texten med det?

10. Texten skriver att påståendet om att engelska låneord skulle vara ett “hot” mot svenskan är “en åsikt, inte ett faktum”. Varför är det viktigt att skilja på åsikt och fakta, tror du?
11. Texten säger att låneorden kan vara “en hjälp” för den som lär sig svenska. Vad tror du att texten menar med det?
12. Varför kan man säga att ett språk som tar in och anpassar nya ord är ett språk “som lever”? Svara med stöd i texten.

Diskussionsfrågor

- Finns det engelska låneord i ditt eget språk? Hur har de ändrats i stavning eller uttal?
- Texten säger att låneord kan vara en hjälp när man lär sig svenska. Håller du med? Vilka svenska ord har du lärt dig snabbt för att de liknar ord du redan kan?
- Vissa tycker att svenskan borde använda färre engelska ord, andra tycker att det är naturligt. Vilka argument finns på båda sidor, tror du, och hur kan man diskutera detta utan att döma?
- Texten skiljer på vad som rekommenderas (i SAOL) och vad många faktiskt skriver. Varför tror du att det kan finnas flera former av samma ord, till exempel mejl, mail och e-post?
- **Skriv (6–8 meningar):** Skriv en kort text om låneord i ditt eget språk. Varifrån kommer de, hur har de anpassats, och vad tycker du själv om att språk lånar ord av varandra? Försök att skilja på vad som är fakta och vad som är din egen åsikt.